

O crnim demografskim projekcijama hrvatske budućnosti

 hkv.hr/izdvojeno/nae-teme/pitali-smo/27763-veliki-prilog-kako-sprijeciti-demografsku-katastrofu.html

11. 10. 2017.

[17 komentara](#)

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u 2016. godini broj rođenih u Republici Hrvatskoj iznosio je 37,706, broj umrlih 51,542, a broj iseljenih 36,436. Samo u 2016. godini Hrvatska je tako izgubila više od 50.000 ljudi, a realan je broj zasigurno i veći. Na crne demografske scenarije relevantni demografi upozoravaju već niz godina, no niti jedna vlada do sada nije poduzela spomena vrijedne poteze kako bi se situacija popravila. Umjesto da se narodu ponudi ideja/model okupljanja/nacionalne integracije kako bi se postigla općenacionalna mobilizacija oko rješavanja urgentnih demografskih i ekonomskih problema, narodu se nude ispraznice o stabilnosti i nedefiniranom „boljem životu“. Posljedično, zbog nedostatka ideja/ideala i općeg rasula na svim područjima narod sve više tone u apatiju i pasivnost i gubi vjeru u vlastite snage što nesumnjivo, uz lošu ekonomsku situaciju, pridonosi isljevanju iz države. Mediji pritom ne nude pozitivne primjere iz života u Hrvatskoj, nego potenciranjem crnih slika i istodobnim dezavuiranjem svih vrijednosti snažno doprinose svim navedenim trendovima.

Navedene „crne“ demografske statistike i postupanje hrvatskih vladajućih političara posljednjih

dvadesetak godina i danas, kad je u pitanju demografsko pitanje (negativni prirodni prirast/iseljavanje), za Portal Hrvatskoga kulturnog DjecaBit će nas više ako se u hrvatskom narodu bude rađalo četvero i više djece, bit će nas više ako uskratimo potporu onim strankama koje postupaju nenarodno, bit će nas više ako stranke za koje držimo da su narodne ne budu potpisivale Istanbulsku konvenciju i slične umotvorine koje ne raspiruju život nego strasti, bit će nas više ako odlučimo biti domoljubi i boriti se kao devedesetih te ne odlaziti iz domovine dok nas ona očajnički treba, bit će nas više..vijeća komentiraju: fra **Mile Stojić**, **Stipe Kutleša**, don **Andelko Kaćunko**, prof. dr. sc. **Matko Marušić**, **Pero Kovačević** i **Mile Prpa**.

Fra Miljenko Stojić: Poslušajmo don Antu

Kada govorimo o demografiji, onda se zacijelo trebamo prisjetiti poglavito nedavno umrlog don Ante Bakovića. Jugokomunizam ga je progonio čitavog života. A kad je svanula sloboda, onda je on počeo iznositi ne toliko njihova nedjela na javu, nego posljedice tih njihovih nedjela. Jedna od njih je bila i katastrofalno demografsko stanje u hrvatskom narodu. Najprije su ti jugokomunisti Hrvate rastjerali po bijelom svijetu, a onda su svojom nenarodnom politikom utjecali da ih bude što manje, kao i drugih naroda u nesretnoj Jugoslaviji, što treba priznati. U isto vrijeme zapljusnula nas je sa Zapada i '68. prepuna negativnosti i raspojasanosti. Ishod vidimo danas. Spomenuti don Anto pokušavao je na sve utjecati svojim neprestanim govorom da treba rađati najmanje četvero djece, jer samo tada hrvatski narod je statistički u dobitku za jednog novog člana. Logika mu je bila sljedeća. Dvoje djece trebalo bi zamijeniti svoje roditelje kad umru, ali se dogodi da umru prije vremena, da se ne udaju i ožene... tako da to tako ne bude. Tek s troje djece hrvatski je narod na ništici. O svemu je govorio i kroz Populacijski pokret te list Narod. Valjda se prisjećamo tko ga je zbog svega toga ismijavao i koja mu je vlast ukidala pomoć čim je mogla.

Nad svime ovim ne treba puno filozofirati pa bih i ja ovdje stao. Treba samo poslušati don Antu Bakovića u njegovoj jednostavnosti i tomu dodati razmišljanje određenih stručnjaka i domoljuba. Bit će nas više ako se u hrvatskom narodu bude rađalo četvero i više djece, bit će nas više ako uskratimo potporu onim strankama koje postupaju nenarodno, bit će nas više ako stranke za koje držimo da su narodne ne budu potpisivale Istanbulsku konvenciju i slične umotvorine koje ne raspiruju život nego strasti, bit će nas više ako odlučimo biti domoljubi i boriti se kao devedesetih te ne odlaziti iz domovine dok nas ona očajnički treba, bit će nas više... Dovršimo sami ovu priču.

Stipe Kutleša: Demografija je ključ svega

Možda je posve besmisleno bilo što komentirati što se demografske situacije u Hrvatskoj tiče pogotovo

zato što se ne može ništa konkretno pomoći. Nakon desetljeća upozoravanja vrsnih demografa i drugih stručnjaka o lošoj, točnije katastrofalnoj demografskoj, ekonomskoj, duhovnoj i svakoj drugoj situaciji u Hrvatskoj nijedna vlada nije za ozbiljno uzela takva upozorenja. Kako bi onda mogla angažirati stručnjake da rješavaju te probleme? Iz tako upornog ignoriranja demografskog stanja u Hrvatskoj kao i struke, koja se uvijek nudila da pomogne u rješavanju problema, može se zaključiti da nijednoj vladi nije uopće stalo do toga pitanja. Vlasti preziru struku, ne samo demografsku nego svaku, osim lopovluka. A kada im treba prosipati ispraznice/floskule u javnosti onda se deklariraju kao oni kojima je samo i isključivo stalo do struke i općeg dobra. Društvo znanja, vrhunski životni standard i sl. samo su isprazne fraze za zavaravanje. One ne bi bile nerealne u normalnoj državi. Hrvatska, nažalost, to danas nije.

Iz svega poznatog u proteklih gotovo dvadeset godina nameće se nedvojbena zaključak da hrvatsku vlast demografija zapravo ne zanima. A ne zanima je ni drugo. No demografija je ipak ključ svega. Nijedna vlast nakon 2000. godine nije znala koliko Hrvatska ima stanovnika, koliko ima birača, koliko se ljudi iselilo, a koliko uselilo i sl. Sve se uvijek svodilo na laži i manipulacije podacima. Kada se sve to zna, zašto bi netko povjerovao navedenim brojkama Državnog zavoda za statistiku? Brojke su vjerojatno još daleko više i katastrofalnije. Nije poznato koliko je ta institucija u sprezi s politikom; vjerojatno jest, kao i sve drugo. Ukratko, mi zapravo ne znamo ništa jer je sve podložno manipulaciji; sve je već izprogramirano. Tzv. državni ili režimski mediji služe, svima je to poznato, antihrvatskoj propagandi. To su tvornice laži i dezinformiranja koje rijetko ili nikako ne nude pozitivne primjere iz života u Hrvatskoj. Ali zato ruše sve vrijednosti koje prihvaća većina naroda. Eto koliko im je stalo do naroda. Zato i ne treba čuditi kada neki, čak i od najistaknutijih političara, na pitanje što o nečemu misli narod neodgojeno i nepristojno odgovore: „Tko j... narod“. To je sasvim „normalna“ reakcija za one koji, ipak se mora priznati, narod ponižavaju i preziru. Nije li se to pokazalo na stotinama primjera?

To je jedan od važnijih razloga što mladi ne samo ne mogu, nego i ne žele, živjeti u takvoj nepravednoj i zaglupljujućoj sredini. Odlaze najmoralniji i intelektualno najkvalitetniji mladi kadrovi dok politički mediokriteti iz Hrvatske uglavnom ne odlaze. Zašto i bi kad su im privilegije zajamčene? Zato je velika iluzija od sadašnje vlade Slavonija koja to luda vlast sebi može dopustiti iseljavanje doslovno gladnoga naroda iz jedne Slavonije. Vrijedi to i za druge hrvatske krajeve. Za vrijeme svih ratova i gladi iz prošlih vremena ljudi iz svih hrvatskih krajeva bježali su u Slavoniju koja im je svojom plodnom zemljom omogućavala da barem ne umru od gladi i to doslovno. Tako su Slavoniju naselili ljudi iz svih naših područja. U čemu su prirodni uvjeti preživljavanja u Slavoniji danas drugačiji, točnije gori od uvjeta iz tih vremena? Ista zemlja, isto sunce, ista kiša, a Slavonci gladuju i bježe spašavajući se od gladi. Prirodni uvjeti su danas još daleko bolji s obzirom na tehnološki napredak pa bi se očekivalo da će ljudi još više doseljivati u Slavoniju koja može hraniti ne jednu Hrvatsku nego nekoliko njih. Uz jedan uvjet: pamet i dobru namjeru onih koji vladaju. A toga nema. očekivati da će narodu ponuditi ideje ili modele

nacionalnog okupljanja i mobilizacije da se krene u rješavanje nagomilanih životno presudno važnih problema društva. Ne samo da oni to ne znaju nego oni to i ne žele. Ali je zato važno lupetati o stabilnosti. Čijoj to stabilnosti? Narod je vrlo stabilan u svom siromaštvu, bijedi, nedostatku ideala, pasivnosti, iseljavanju, gubljenju vjere u svoje vrijednosti i sl.

Najveći uzročnik svemu tome su upravo tzv. hrvatske vlasti. Što su one učinile da tako ne bude? Zapravo su učinile puno, gotovo sve, u posve suprotnom smislu: u sustavnoj proizvodnji nereda i rasula u narodu. Koja to luda vlast sebi može dopustiti iseljavanje doslovno gladnoga naroda iz jedne Slavonije. Vrijedi to i za druge hrvatske krajeve. Za vrijeme svih ratova i gladi iz prošlih vremena ljudi iz svih hrvatskih krajeva bježali su u Slavoniju koja im je svojom plodnom zemljom omogućavala da barem ne umru od gladi i to doslovno. Tako su Slavoniju naselili ljudi iz svih naših područja. U čemu su prirodni uvjeti preživljavanja u Slavoniji danas drugačiji, točnije gori od uvjeta iz tih vremena? Ista zemlja, isto sunce, ista kiša, a Slavonci gladuju i bježe spašavajući se od gladi. Prirodni uvjeti su danas još daleko bolji s obzirom na tehnološki napredak pa bi se očekivalo da će ljudi još više doseljavati u Slavoniju koja može hraniti ne jednu Hrvatsku nego nekoliko njih. Uz jedan uvjet: pamet i dobru namjeru onih koji vladaju. A toga nema.

Upravo je to razlog hrvatske propasti. Zato se tvrdnja o nebrizi vlade za demografiju može tumačiti i drugačije. Ne da se ona ne brine o demografiji nego se ona i previše brine, ali ne o tome kako stvoriti uvjete za ostanak mladih, nego kako ih se osloboditi i iseliti ih. Mladi poštteni i obrazovani ljudi su velika opasnost za pokvarene mediokritete. Neka netko ponudi sigurne dokaze da to nije izprogramirano već davno, tj. da se hrvatska iseli, osiromaši, opljačka i tako dovede do stanja gdje će biti okupirana na svim područjima života. Zar već nemamo dovoljno podataka da je tome tako? Kako tumačimo postojeći izborni zakon i silno opiranje svih dosadašnjih vlada da se on promijeni? Kako to da hrvatski državljani na „privremenom“ radu u inozemstvu nemaju realno pravo glasa? Kako to da se potomcima hrvatskih iseljenika sprječava, kompliciranim procedurama, dobivanje hrvatskog državljanstva (a oni koji nikada nikakve veze s Hrvatskom nisu imali preko noći dobivaju hrvatsko državljanstvo), povratak i ulaganja u Hrvatsku i to po svjetskim pravilima poslovanja?

Na svim područjima pa čak i u akademskoj zajednici postoje šerifi koji žare i pale. Nije nikakav problem davati isprazne i licemjerne izjave i iskazivati lažnu brigu za mlade, a zapošljavati umirovljenike na račun otjeranih nepoćudnih mlađih kadrova. Što im preostaje nego iseliti se? Kako to da tim šerifima njihovi nadređeni ne mogu ništa? Ne mogu, i ne žele, jer su isti takvi. Zato će u Hrvatskoj vladati mrak dok takvih imaju neograničenu moć. A čini se da će to biti još vrlo dugo ukoliko većina, ipak poštenog naroda, ne shvati i ne odluči se za radikalnu promjenu.

Don Anđelko Kaćunko: 'Teologija demografske katastrofe' – izumiranje naroda u prvom je redu duhovni problem!

Brojke o ubrzanom odlasku Hrvatskoga naroda "na groblje izumrlih" pokazatelj su naše dvostruke katastrofe neviđenih razmjera – alarmantnog izumiranja i pasivnog promatranja. Dodatni problem je što se na to gleda i o tome govori pod političkim ili ekonomskim vidom, a to stanje u prvom je redu duhovni

problem. Zato ni politika ni ekonomija tu ništa ne mogu promijeniti nabolje. Zapravo, politika je potpuno nemoćna na tome području jer u Hrvatskoj su vodeći političari najobičnije sluge Kapitala, čiji ideolozi žele (i sve čine!) da što prije nestanemo kako bi Hrvatska što prije bila 'Lijepa Njihova'. Zato se političari i ponašaju doslovce po srbijanskoj izreci: "Kuća gori, a baba se češlja!" odnosno – 'prevedeno' na hrvatski: Crotitanik tone, a babci se češkaju!

Bit problema je u tome što je Hrvatski narod masovno odustao od vjere svojih pradjedova odnosno od Evanđelja ter kao svome novom (kapitalističkom) "božanstvu" priklonio se klanjanju demonima politike, profita, standarda, blagostanja... - logična posljedica toga je demografska katastrofa, jedinstveni hrvatski '(auto)democid'! Zato među glavne krivce za takvo stanje spada i Crkva, tj. oni duhovni pastiri koji su nakon 1945. više ratovali protiv komunizma nego narod umno i kulturno uzdizali ter moralno odgajali! Dakle, ovo stanje u kojem nam sada demografski "zubi trnu" posljedica je sedamdesetogodišnjega "jedenja kiselog grožđa" hrvatskoga jedinstvenog 'teološkog mazohizma'. To je kontinuirano propovijedanje kulta 'naroda-žrtve' (i ugodno samozavaravajuće tješjenje pobožnoga puka njime!) uz istodobno 'suđenje' komunizmu (i Udbi) kao nacionalnom zločincu i krivcu za sve naše probleme. Takva (samilostna i samosažalna) 'vjerska pedagogija' iznjedrila je gotovo jednu vrstu izokrenutog ili antievandeoskog 'žrtvoslovlja' po kojemu bi križ i mučeništvo bili naše nacionalno prokletstvo, a ne znak i sredstvo spasenja. Zato je podizanje Crkve hrvatskih mučenika na Udbini također dobar pothvat u 'superreviziji' takvoga mentaliteta, čija je posljedica da se, umjesto ponosa i volje za životom, u narodu stalno 'taložila' tuga koja je rezultirala 'genetskom apatijom' i/li u jednom dijelu populacije (ali u oba slučaja neplodnom) agresivnošću spremnom na žestoki 'cromoljubni' aktivizam navijačkoga tipa.

Da sve bude gore i teže, neki (barem oni ugledniji) duhovni odgajatelji i crkveni predvodnici naroda – unatoč čestim komemoracijama nad brojnim "jamama s hrvatskim kostima" i uhu ugodnim propovijedima protiv naših "zatornika" i "neprijatelja križa Kristova" – temeljito su se udaljili i otuđili od naroda (čast i poštovanje iznimkama!) i to dvostrukim (materijalnim i duhovnim) "čardacima ni na nebu ni na zemlji". Postali su, prvo, stilom života novi srednjovjekovni grofovi - lagano na visokoj nozi; drugo, stilom govornog i pisanog nauka - teški nerazumljivi frazeolozi! U cjelini – bez spremnosti na žrtvu, ne pokazujući da su odlučni vlastitim životom radikalno stati iza svojih riječi ("za dom"), kao što je stao mučenik Stepinac na kojega se svi rado pozivaju i ističu kao primjer – njihove riječi nisu oduševljavale za borbu protiv kulture smrti.

Da nije tako (a ja prvi moram reći "mea culpa" za vlastite propuste!) svi bi naši 'duhovni vitezovi' (zajedno s narodom) već odavno bili u "kostrijeti i pepelu... glasno Boga zazivajući da se obrati svatko sa svojega zlog puta...", nakon što su – poput proroka Jone! – danima, tjednima i mjesecima neumorno hodajući po Hrvatskoj propovijedali: "Još samo stotinu godina i Hrvatska će izumrijeti!" To pokazuje i najava dnevnoga reda 55. plenarnog zasjedanja Sabora HBK (vijest o tome išao sam pročitati prije nego krenem pisati ovaj komentar – 10. listopada navečer), u kojoj IKA donosi da će "predsjednik Vijeća za katolički odgoj i obrazovanje izvijestiti o stanju, perspektivama, problemima i nadama katoličkih osnovnih i srednjih škola kod nas." Svaki demograf bi sudionike toga Sabora, ako sami nisu u stanju "zbrojiti"

pokazatelje, lako mogao izvijestiti Oporavakza istinski duhovni i demografski oporavak našega naroda - koji ne može trajati manje od sljedećih 200 godina! - potrebno je ODMAH vratiti se Evanđelju odnosno starom-novom, tj. "redizajniranom" pravilu Sv. Benedikta: MOLI-RADI-RODI...! Amen.da će sve škole u Hrvatskoj – katoličke i svjetovne – zbog manjka djece biti ZATVORENE!

Premda je 'Crotitanik' davno udario u hridinu standarda i "prosperiteta" (o kojemu političari i dalje mantraju – jer narod ne zna da je već na početku 20. stoljeća u Americi skovana izreka da je "kapitalizam najbolja kontracepcija") – unatoč skorom potonuću ipak još ima nade. SPAS

odnosno "čamci za spašavanje" su u životu po Evanđelju! "U ovom strašnom času" za Hrvatsku ja sam ipak realistični optimist, jer mlađi naraštaj, nova generacija mladih (čak i oni koji nisu odgojeni u kršćanskim obiteljima) prihvaćaju biblijski, kršćanski pogleda na obitelj. Kada uskoro dođu još veće teškoće tim će se mladima pridružiti i mnogi drugi. S novim (globalnim) progonom Crkve doći će opća obnova i na vjerskom i na demografskom polju. Već ima mnogo znakova i dokaza za to, premda to svjetovnim medijima nije "vijest". No čak i 70-godišnjaci mogu doprinijeti oporavku naroda - ali ne biološki nego duhovno! Nažalost, stariji – jednako kao i mnogi (pa i katolički) intelektualci i medijski djelatnici – duboko su ogrezli u "političkoj religioznosti" i ne shvaćaju da 'cromoljubnim' batrganjem u tome živom blatu "determiniranog kaosa" nimalo ne doprinose vitalnom dobru vlastitoga naroda (unatoč svakodnevnoj "domoljubnoj galami")!

Dakle, za istinski duhovni i demografski oporavak našega naroda - koji ne može trajati manje od sljedećih 200 godina! - potrebno je ODMAH vratiti se Evanđelju odnosno starom-novom, tj. "redizajniranom" pravilu Sv. Benedikta: MOLI-RADI-RODI...! Amen.

Prof. dr. sc. Matko Marušić: Crna hrvatska demogafija i što s njom

Hrvatska demografska situacija jest crna, a rješenja za nju teško je naći. Ona, k tome izaziva prijepore, međusobna optuživanja i sumnjičenja, gubitak moral i radost hrvatskih neprijatelja. Osobno mislim da je ne će razriješiti klasične, poznate i blage mjere, nego da će trebati napraviti nešto radikalno.

Rađanje većeg broja djece

Prije je muž radio izvan kuće, a žena u kući, i to su bila dva posla s punim radnim vremenom. Danas i žena radi izvan kuće, pa je i u najboljim brakovima, u kojima muškarci predano pomažu u kući, na supružnicima po jedan i pol posao u punom radnom vremenu. Zato se u braku ljudi danas muče, a rađanje većeg broja djece bit će teško postići. Žene se žele školovati i raditi izvan

kuće, a onda ih nakon toga čeka dodatno školovanje i teški rad i one sebi EmigracijaNe emigriraju ni najbolji niti najpametniji – to je neprijateljska protuhrvatska laž, ali ipak – emigrira previše dobrih ljudi. No, kad se pogleda, na primjer, rast Zagreba, vidi se da ljudi iz drugih dijelova Hrvatske emigriraju – u Zagreb, jer tamo leži taj njihov iracionalni san o boljem životu. Puno je ljudi nezadovoljno svojim životom, a puno ih ima snove o prječacima koji bi ih bez duhovnoga (školovanje) i fizičkoga (kopanje) napora dovelo u „bolji život“. Postoji stara lažna slika da treba živjeti intenzivno, u metropolama, u „velikom svijetu“, a ne „na periferiji“, koliko god tamo život bio miran i dobar. Onda ljudi emigriraju u

gradove i tamo umiru usamljeni, usamljeniji nego da su ostali u roditeljskom selu. kod kuće ne mogu priuštiti veći broj djece, onaj koji bi „preokrenuo“ hrvatsku demografsku sliku. Produljeni porodiljski dopust, različiti oblici državnoga plaćanja rađanja, pristupačnost vrtića i druge slične akcije dobre su, simpatične, humane i dobre za bolji život, ali nisu rješenje: demografska je „rupa“ prevelika da bi se zatvorila na taj način.

Na rađanje zbog novca pristaju tek siromašnije obitelji, a onda se začarani krug siromaštva prenosi na njihovu djecu koja u najboljem slučaju emigrira i učinak se gubi.

Postoji golem broj neudanih i neoženjenih osoba, ali ni tu se ne može nešto bitno napraviti, jer je ta pojava postojala i prije, kad je bila kompenzirana velikim brojem djece koje su rađala udane žene.

Argument da su jedinstvena genetska kombinacija svih onih koji nemaju potomke zapravo s njima izumrijeti, nije koji je ugodno navoditi, a i kad se navodi ljudi ga ne razumiju ili za njega ne mare. Njegova snaga gubi se s gubitkom vjere, kao što se gubi i snaga vjerskih argumenata.

Emigracija

Emigracija se ničim ne može spriječiti. Napose se ne može spriječiti čekanjem boljšeg životnoga standarda, jednostavno zato što standard zemalja u koje naši ljudi odlaze Hrvatska nikad ne će doseći. Uostalom, tajna emigriranja i nije u standardu, jer se u Hrvatskoj dosta dobro živi, sigurno bolje nego ikad u njezinoj povijesti. Iako mnogi za emigriranje imaju prividno racionalne razloge, emigrira se u načelu iracionalno „jer je na drugoj strani ograde trava zelenija“. Dok ljudi ne iskuse da su pogriješili, ne vjeruju da su pogriješili što su emigrirali, a ona najčešće bude kasno.

Ne emigriraju ni najbolji niti najpametniji – to je neprijateljska protuhrvatska laž, ali ipak – emigrira previše dobrih ljudi. No, kad se pogleda, na primjer, rast Zagreba, vidi se da ljudi iz drugih dijelova Hrvatske emigriraju – u Zagreb, jer tamo leži taj njihov iracionalni san o boljšemu životu. Puno je ljudi nezadovoljno svojim životom, a puno ih ima snove o prječacima koji bi ih bez duhovnoga (školovanje) i fizičkoga (kopanje) napora dovelo u „boljši život“. Postoji stara lažna slika da treba živjeti intenzivno, u metropolama, u „velikom svijetu“, a ne „na periferiji“, koliko god tamo život bio miran i dobar. Onda ljudi emigriraju u gradove i tamo umiru usamljeni, usamljeniji nego da su ostali u roditeljskom selu. Oni koji odu u inozemstvo tamo rade poslove kojih se ovdje stide, a osim što svoje plaće uvećavaju, ne kažu da tu tamo, razmjerno skupoći života, njihove plaće manje nego u Hrvatskoj.

Što će biti?

Biti će ono što mora biti: izumrijet će oni koji nisu dovoljno jaki da žive. To vrijedi i za pojedinca, jednako kao što se zna da vrijedi za narode i za kulture. Zlo oduvijek prijeti čovječanstvu, samo u drugim oblicima; danas je to liberalizam, sekularizam, hedonizam i glamour. Ljudi ne misle dalje od nosa i

izumru. Preostat će oni koji će čuvati svoje obitelji, odlučnom rukom odgajati djecu i jakim srcem tražiti Božju riječ. Religija i znanost idu ruku pod ruku, jer ili ih je stvorio Gospodin, ili najpametniji ljudi u povijesti čovječanstva. Obje kažu da slabi izumru, zvali tu slabost grijehom ili ljudskim pravom.

Što Hrvatska može učiniti?

Možda bismo se ipak trebali zapitati koja je svrha našega preživljenja: ako nema Boga, nema ni smisla, a ako nema smisla, nema ni važnosti. Ako nam je do toga da u povijesti ostane hrvatsko ime, jer to je to ime Božjega ponosa, onda bi ga trebalo dati ljudima koji će napučiti prostore s kojih ćemo nestati, djelomično ili potpuno. Treba donijeti zakon po kojemu se hrvatsko državljanstvo ne može dobiti ako se ne prihvati i hrvatska nacionalnost. Ne znam smije li se to napraviti prema međunarodnim zakonima, kao u Sjedinjenim Američkim Državama, ali ako se može na jednom mjestu, trebalo bi biti dopušteno i svima. I nama. Budući da smo mi tolerantan narod, ne bi nas smetalo da dobri Hrvati budu druge boje ili druge vjere nego mi.

Pero Kovačević: Vlast mora početi konačno djelovati ili nas neće biti

Hrvatska demografski odumire i svake godine gubi 50-tak tisuća stanovnika. Borba protiv depopulacije je mukotrpan posao koji ovisi o nizu faktora i razvojnih mjera. Zbog prijeteće demografske katastrofe krajnji je čas za oblikovanje i donošenje sustavne i dugoročne hrvatske demografske politike jer nam u protivnom prijete katastrofa.

Nesporno je da Hrvatska ima iznimno lošu i pogubnu demografsku politiku i krajnji je čas da nositelji političke vlasti aktivnije pristupe rješavanju demografske politike. Predstavnici Vlade na stalna ukazivanja na pogibnu demografsku politiku, ponavljaju kako im je to prioritet i na tome ostaju bez vidljivih i sustavnih i osmišljenih rješenja. Očito izbjegavaju shvatiti da je riječ o pitanju nacionalne sigurnosti.

Demografskom politikom nužno je riješiti dugoročne probleme koji ocrtavaju izrazito lošu demografsku sliku, a to su nezaposlenost, iseljavanje mladih u inozemstvo, nerazvijenost velikog prostora, pad broja stanovnika, višegodišnje prirodno smanjenje i intenzivan proces demografskog starenja, ne možemo se nadati boljitku jer nam, prema sadašnjem stanju, prijete potpuni gospodarski i nacionalni kolaps.

Posve je ne bitno kako se koje ministarstvo zove, bitno je provoditi kvalitetnu demografsku politiku i koncept koji će zaustaviti iseljavanje mladih iz Hrvatske razvojnim mjerama. Mjere stambeno pitanje i zaposlenje je ključni faktor za demografsku obnovu. Sve više mladih nakon školovanja ostaje s roditeljima i ne želi ili se ne može osamostaliti zbog nemogućnosti realiziranja vlastitog doma. Nezaposlenost i neriješeno stambeno pitanje najčešći razlozi zbog kojih mladi ne ulaze u brak i osnivanje obitelji. Nužno je i poraditi na pružanju pomoći zaposlenim obiteljima, prije svega ženama, jer mnoge rade subotom i nedjeljom kada vrtići ne rade, pa je i to jedan od razloga da, pored izrazito loše egzistencijalne situacije, sve više mladih

ne želi, odnosno nije u mogućnosti imati djecu. koje moraju biti temelji gospodarskog razvoja. No demografska obnova mukotrpan je posao jer je nerealno očekivati popravljavanje demografske slike ako je gospodarstvo u kolapsu, ako je radno zakonodavstvo u funkciji iskorištavanja, mobinga i diskriminacije zaposlenika, a politika zapošljavanja uopće ne postoji. Nužno je poraditi na čimbenicima poput zapošljavanja i rješavanja stambenog statusa mladih ljudi koji bi trebali biti nositelji demografske obnove. Hrvatska dijaspora i iseljeništvo neosporno predstavljaju mogući demografski rezervoar odnosno potencijal bitan u demografskoj politici.

Godinama vodeći stručnjaci upozoravaju na prijetecu demografsku katastrofu, ali ih nitko ne čuje ili ne želi čuti. Stanovništvo Hrvatske slama se kroz cijelo 20. stoljeće iseljavanjem i ratovima, a u recentnom razdoblju razaranjem društvenih vrijednosti i gospodarskom inferiornošću, u zemlji koja je svjesno ili nesvjesno, posve svejedno, pomela vlastito obrazovanje i znanost i s njima i društveni vrijednosni sustav.

Vladajući moraju konačno shvatiti da su podaci danas alarmantni, ali bi mogući procesi u budućnosti mogli biti još alarmantniji. Ne pokrenemo li odmah demografsku revitalizaciju, vrlo su izvjesni scenariji s tri milijuna stanovnika za deset godina. Nismo ni svjesni kuda ti procesi vode i u kolikoj će mjeri destabilizirati osnovne sustave u zemlji; sustav radne snage te mirovinski, zdravstveni, obrazovni i financijski.

Stambeno pitanje i zaposlenje je ključni faktor za demografsku obnovu. Sve više mladih nakon školovanja ostaje s roditeljima i ne želi ili se ne može osamostaliti zbog nemogućnosti realiziranja vlastitog doma. Nezaposlenost i neriješeno stambeno pitanje najčešći razlozi zbog kojih mladi ne ulaze u brak i osnivanje obitelji. Nužno je i poraditi na pružanju pomoći zaposlenim obiteljima, prije svega ženama, jer mnoge rade subotom i nedjeljom kada vrtići ne rade, pa je i to jedan od razloga da, pored izrazito loše egzistencijalne situacije, sve više mladih ne želi, odnosno nije u mogućnosti imati djecu.

U borbi protiv depopulacije mogli bismo koristiti rješenja i primjere pojedinih europskih zemalja poput onih iz Francuske i skandinavskih zemalja koje su državnim mjerama znatno poboljšali demografsku strukturu svoje zemlje.

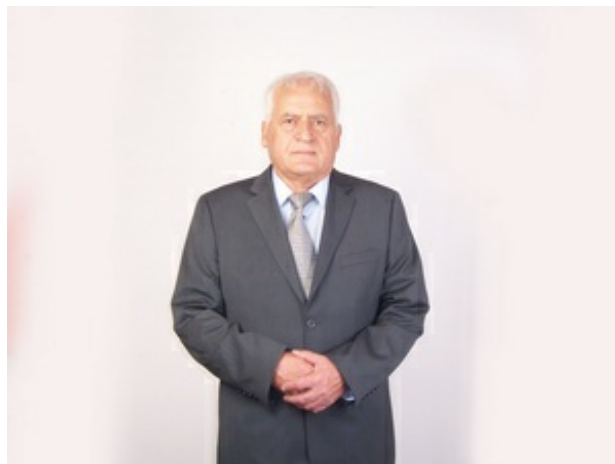
Skandinavski i alpski krug zemalja kojem bi još dodali Irsku, Island i Izrael u posttranzicijskoj demografskoj fazi racionalne potrebe planiranja reprodukcije stanovništva zaista se tako i ponašaju. Racionalno planiraju vlastitu populaciju sukladno potrebama nacionalnog gospodarstva i svi polako počinju shvaćati kako samo imigracijom neće u budućnosti moći rješavati pitanje nedostatka radne snage u uvjetima snižavanja rodnošći, velikih migracija prema Europi koje počinju ozbiljno ugrožavati domicilna društva i dugovremenog iracionalnog odnošenja prema ljudskom potencijalu.

Vlast mora početi konačno djelovati ili nas neće biti.

Mile Prpa: Tamo gdje se nema obitelji tamo je upitan i svaki drugi uspjeh

Već površan pogled na uzroke pada nataliteta u Hrvatskoj govori da se radi o sociološkim, društveno-

strukturnim, gospodarskim, političkim, moralnim, pa i duhovnim promjenama kroz koje je prolazilo hrvatsko društvo tamo od sredine prošlog stoljeća ili iza II. svjetskog rata, sve do danas. Kretanje hrvatskog društva u tom vremenu pratili su na svim tim područjima, gotovo sukcesivno, brojni negativni trendovi koji su rezultirali i negativnim kretanjem njenog nataliteta. A podloga svih tih njenih negativnih kretanja bila je njena katastrofalna politika koja ju je pratila još od 1918. g. koja je hrvatski narod demografski dotukla skoro do kraja.

U vremenu pojačane industrijalizacije gradova sredinom prošlog stoljeća otpočelo je razaranje tradicionalne obiteljske zajednice koja je živjela uglavnom na selu ili u manjim gradovima, gospodarski oslonjena na vlastitu poljoprivrednu proizvodnju uz novčanu ispomoc pokojeg svog zaposlenog člana, a koju je u pravilu sačinjavala skupina od desetak članova od najmanje tri ili ponegdje i četiri generacije uzrasta, gdje nisu bili potrebni ni dječji vrtići ni starački domovi. Istovremeno jedni su se rađali, a drugi su umirali. Takva zajednica je bila idealna obiteljska organizacija za razvoj nataliteta.

Ta tradicionalna obiteljska zajednica počela se razarati procesom industrijalizacije gradova prema kojima je krenula interna migracija stanovništva – iz sela u gradove.

Dolaskom u gradove, mogućnosti formiranja obitelji suočile su se s velikim problemom. Neriješeno stambeno pitanje ili tek djelomično riješeno nikako nije bilo dobra podloga za rađanje djece.

Stanovanje u gradovima postalo je skupo, hrana se više nije proizvodila već se sva kupovala, pojavili su se i troškovi režija.

Jedna plaća više nije bila dovoljna da se prehrani obitelj i pokriju troškovi stanovanja. Sve se više zapošljavaju i supruge – i problem rađanja djece dobiva i nove dimenzije – pojavljuje se i problem njihovog čuvanja i odgoja.

Ono što je dosad bilo posve prirodno, postaje prvorazredni obiteljski, a potom i društveni problem. Ukratko, mijenja se način življenja i to – na teže u smislu demografskog razvoja, usprkos velikom tehnološkom napretku koje je pratilo svako društvo, pa i naše.

Tradicionalna obiteljska zajednica razorila se na selima, a u gradovima nije imala uvjeta da se zamjenski oformi u funkcionalnom smislu, u smislu stvaranja većih obitelji, a time i na nacionalnom nivou podizanja nataliteta i vođenja dobre natalitetne politike.

Brojni su i drugi momenti koji prate ovu pojavu rastakanja većih obiteljskih zajednica i koji dodatno utječu na pad nataliteta, kao što su – kasno sklapanja brakova! To je ubrzano dovelo do razrjeđenja među generacijama. Nekada su se generacije obnavljale svakih dvadesetak godina, a danas je taj vremenski razmak iznosi vjerojatno i više od trideset godina.

Promjenom uloge žene u društvenom životu od majke i domaćice koja drži "tri čoška kuće" u profesoricu, inženjerku, u činovnicu ili radnicu, mijenja se i njena obiteljska i društvena uloga. Uz brojne objektivne poteškoće za formiranje i održavanje obitelji - mnoga želi karijeru, uspjeh u poslu, putovanja, društveni život i sl. pa je sve manje mjesta za djecu.

Devastacija seoskih sredina u ljudskom faktoru najprije se odrazila na nedostatak muške, a potom i ženske. Devastacija seoskih sredina u ljudskom faktoru najprije se odrazila na nedostatak muške, a potom i ženske populacije u fertilnoj dobi, koja mahom preseljava u velike gradove, i u selima ostaju brojni mladići neoženjeni koji kako tako vode svoja gospodarstva ili se mnogi odaju stihijskom

životu pa i porocima, i zapravo propadaju. U selima, a i u gradovima, raste broj i postaje značajan postotak - onih koji ne ulaze u brakove, pa mahom postaju i socijalni problemi i sebi i drugima. populacije u fertilnoj dobi, koja mahom preseljava u velike gradove, i u selima ostaju brojni mladići neoženjeni koji kako tako vode svoja gospodarstva ili se mnogi odaju stihijском životu pa i porocima, i zapravo propadaju. U selima, a i u gradovima, raste broj i postaje značajan postotak - onih koji ne ulaze u brakove, pa mahom postaju i socijalni problemi i sebi i drugima.

Mi smo narod s dubokim korijenima i ne bismo se smjeli tako lako predati i prepustiti sudbini svog stihijскоg nestajanja, jer i u najtežim trenucima svoje povijesti – uspjeli smo preživjeti. A za uspjeh sadašnjeg preživljavanja trebalo bi:

- Da sve hrvatske mlađe obitelji shvate da je rađanje djece uvjet, *conditio sine qua non* naše budućnosti, da je uvjet našeg opstanka, i da je to ljudska i domoljubna dužnost, da se tako stavljamo na branik domovine
- Da se mladići ne trebaju bojati brakova i da čim ranije stupe u obiteljski život. Obitelj treba staviti ispred bilo kakve karijere ili uspjeha u životu bilo one radne, znanstvene, sportske i sl. Tamo gdje se nema obitelji tamo je upitan i svaki drugi uspjeh.
- Da se uvede i porez na neoženjene muškarce iznad određene životne dobi, a sav uplaćeni iznos poreza da im se vrati s pripadajućim visokim kamatama prilikom sklapanja braka. To bi na neki način bila "prisilna štednja", za stvaranje obitelji.
- Da se hitno uspostavi Ministarstvo useljeništa pri Vladi RH koje će razraditi program i metodologiju useljenja u Hrvatsku i to prvenstveno mlađih ljudi iz hrvatske dijaspe, a inače da drži pod kontrolom useljenje iz drugih nacionalnih korpusa, da to useljenje ne bi bilo stihijско i kontraproduktivno. Takvom ministarstvu treba osigurati materijalna sredstva, objekte privremenog smještaja doseljenika, zemljišta za izgradnu naselja i sl.
- Uputiti poziv Hrvatima iz dijaspe, gdje je god to moguće, da se vrate u svoju domovinu, da ponovno ožive opustjela ognjišta
- Zaustaviti gospodarskim i drugim mjerama daljnje iseljavanje iz Hrvatske mladih stručnjaka i drugih građana i osigurati im posao i život u vlastitoj domovini. Jer sačuvati narod na ovim prostorima - to bi trebao biti prvorazredni zadatak svih političkih struktura, bez obzira kojoj političkoj opciji pripadaju – jer to je u interesu cijele Hrvatske i njene budućnosti i ovog momenta to je za nas sudbonosno pitanje.
- Osnovati saborski Odbor za pronatalitetnu politiku koji bi iznalazio mehanizme i rješenja kako poboljšati natalitet u domovini i o tome redovno izvještavati Sabor RH.
- Donijeti rigorozno radno zakonodavstvo o zaštiti žene kao radnice, da bi uz rad mogla biti i majka i odgojiteljica svoje i naše djece.

Davor Dijanović

Prilog je dio programskoga sadržaja "Događaji i stavovi", sufinanciranoga u dijelu sredstvima Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija.